

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio, 44103. Telephone: 431-6344

XLIX

Kovas — March 16, 1964

32 Nr.

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Raudonųjų viršūnių konferencija

VENGRIJOS 'ISVADAVIMO' METINIŲ PROGA BUDAPESTE ŽADA SUSIRINKTI KOMUNISTŲ VIRŠŪNĖS PASIDŽIAUGTI LIGSIOLINIAIS LAIMĖJIMAIŠ IR RASTI BŪDUS MASKVOS-PEKINO SKILIMUI SUŠVELNINTI.

Vytautas Meškauskas

Šio mėnesio pabaigoje komunistinėje Vengrijoje laukiama Nikitos Chruščiovo vizito, kuris turėtų sutapti su Vengrijos 'išlaisvinimo' iš nacių 19-tomis metinėmis ir ta proga gal net išsiplėsti į visų komunistinių galvų konferenciją. Vengrai tikėjosi, kad tos sukaulios proga -- balandžio 4 d. -- Chruščiovas pažadės iš Vengrijos atšaukti savo kariuomenę, kurios jis ten turi per 60,000. Paskutinėmis žiniomis, Chruščiovas to tačiau nežada padaryti. Dėl to įdomiausių raudonųjų mitingo dienotvarkės punktu liks diskusijos dėl Maskvos-Pekino santykių. Tas klausimas dar ir dėl to aktualus, kad iki tos konferencijos turėtų paaiškėti, ką Pekine patyrė Rumunijos ministras pirmininkas Ion Gheorghe Maurer, kuris dabar viešai Raudonojoje Kinijoje.

Reikia atsiminti, kad po paskutiniojo Chruščiovo vizito Kinijoje 1959 metais, ten nesilankė nė vienas iš sovietų satelitų vadų. Todėl dabartinė Maurerio viešnagė sukelia suprantamo susidomėjimo ir net ginčų Vakarų 'kremlinologistų' tarpe. Kai tuo tarpu vieni jų Maurerio keliuonę į žinių rumunų norą būti nepriklausomais, kiti teigia, kad toji keliuonė buvo jei ne pačios Maskvos suplanuota, tai bent įvykdyta su jos palaikymu ir visišku pritarimu.

Aišku, kad ne rusų komunistinės partijos stengiasi kinų sovietų nesutarimą išnaudoti savo pačių pozicijų sustiprinimui, tačiau, iš kitos pusės, rumunai, kaip ir kitos sovietų pavergtos Europos tautos, labai gerai žino, kad nuo sovietų šarvuotųjų intervencijos kiniečiai juos išgelbėti negali. Ir užtenka tik vieno Maskvos mirktelėjimo, kad visi sateilitai vienu balsu pasmerktų kiniečių komunistus. Jei jie to iki šiol nepadarė, tai dėl to, kad Kremlius turi išskaičiavimo nenutraukti

visų ryšių su Pekinu ir pasitenkinti tik 'diskusijomis', kurios daugiau vertos koliojimosi vardo. Taip, pavyzdžiui, Kinijos komunistų vadas Mao Tse-tungas pareiškė pereitą mėnesį pas jį apsilankiusiai prancūzų parlamentarų delgacijai:

"Jei rusai ir amerikiečiai mano, kad jie gali mums ant galvų š... tai jie labai apsirinka."

Prisiminta apie Prezidento Smetonos viešnagę Chicagoje

Lietuvos gen. konsulo dr. P. Daužvardžio žodžio, pasakoto Prezidento A. Smetonos minėjime Chicagoje kovo 7 d., santrauka.

Prezidentas ir ponis Smetonienė į Chicago atvyko iš Clevelando 1941 m. gegužės 2 d., lydimi The Herald American'o (dabartinio Chicago American) redakcijos nario Stasio Piežos ir kt. La Salle stotyje juos sutiko specialus komitetas, vadovaujamas Justino Mackevičiaus, Standard Federal Savings and Loan Ass. prezidento. Stotyje buvo ne tik komitetas, spaudos atstovai, bet ir šiaip daug lietuvių. Iš stoties svečiai ir komitetas su policijos eskortu nuvyko į Palmer House pusryčiams. Po pusryčių Prezidentas padarė vizitą Chicago merui Edward Kelly, kuris suruošė garbingąjam svečiui priešpiečius.

Po priešpiečių, Prezidentas Smetona, lydimas Prelato M. Krušo ir kitų, vizitavo Kardinolą Samuel Stritch ir aplankė Dariaus - Girėno paminklą, bei šv. Kazimiero vienuolyną.

Gegužės 3 dieną -- antrą dieną po atvykimo į Chicago, Prezidentas su palydovais nuvyko į

Springfieldą (Illinois sostinę): vizitavo Illinois Gubernatorių, Springfieldo Vyskupą, dalyvavo Mid-Day Luncheon Klube priešpiečiuose ir ten tarė žodį. Tuo- se priešpiečiuose dalyvavo vice-gubernatorius Cross, Springfieldo miesto meras Kapp, keli kariškiai, biznierių, politikai, ir t.t. Po priešpiečių pagerbė Prezidentą A. Lincolną prie jo paminklo padėdamas vainiką ir tardamas žodį.

Gegužės 4 dieną įvyko didelis ir iškilmingas banketas Palmer viešbutyje, Chicagoje. Dalyvavo apie 1,000 žmonių, lietuvių ir ne-lietuvių, kurių tarpe buvo miesto meras E. Kelly. Prezidentas Smetona pasakė dvi kalbas: angliškai per NBC radijo tinklą visai Amerikai ir banketo svečiams -- lietuviškai.

Prezidento atvykimą ir trijų dienų programą angliškai spauda sekė artimai: dėjo nuotraukas, citavo kalbas ir pareiškimus, aprašinėjo jo veiksmus. Herald - American be daugelio straipsnių, Prezidento Smetonos straipsniui su gausiomis iliustracijomis davė visą puslapį...

Lietuvos Prezidentas Chicago miesto mero ir Illinois valstybės gubernatoriaus buvo priimtas oficialiai, kaip užsienio valstybės galva. Tiek Chicagoje, tiek Springfielde, vizito metu Prezidentą lydėjo policijos eskortas. Meras Kelly siūlė Prezidentui net nuolatinę sargybą, bet -- Prezidentas jos atsisakė.

Prezidento Smetonos vizitas ir gyvenimas Chicagoje išskėlė ir sukratė Lietuvos bylą labai stipriai. Prezidentas Smetona, kaip sakydavo Senatorius John F. Kennedy, suformavo Lietuvos vaizdą -- "image". Kur jis buvo, bei vyko, kur jis kalbėjo, ten at-

ALT S-gos Clevelando skyriaus valdybos rūpesčiu pagamintas Prezidento Antano Smetonos bareljefas jau pardavinėjamas per ALT S-gos skyrius ir Dirvą. Jo kaina 5 doleriai. Bareljefo originalas buvo pagamintas Nepriklausomoje Lietuvoje skulptoriaus Zikaro. Skyriaus valdyba atliedino bareljefo pirmąjį egzempliorių įteikė velionies Prezidento Antano Smetonos šeimai. Nuotraukoje iš kairės: Birutė Smetonienė rankoj laiko gautą bareljefą, skyr. pirm. K.S. Karpius, adv. Julius Smetona, vice-pirm. V. Stuogis ir išd. V. Blinstrubas.

J. Garlos nuotrauka

DAILŪS PREZIDENTO A. SMETONOS BARELJEFAI

Dirvos 28 nr. jau matėte atspausdintą kiek padidintą, Lietuvos Prezidento Antano Smetonos bareljefą. Dabar tie bareljefai jau gaunami Dirvoje ir ALTS skyriuose.

Bareljefas buvo pagamintas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus iniciatyva, minint Antano Smetonos 20 metų mirties ir 90 metų jo gimimo sukaktis.

Bareljefo originalas, iš kurio ši nauja laida pagaminta, turi apie 30 metų praeitį, siekiančią Nepriklausomos Lietuvos laikus.

Dabartinis ALTS Clevelando skyriaus pirmininkas K.S. Karpius, tuo metu buvęs Dirvos redaktorius, 1934 metais gavo iš naujai paskirto į Washingtoną Lietuvos ministerio Povilo Žadeičio dovaną -- skulptoriaus Zikaro Lietuvoje gamintą bronzinį bareljefą, gražų kūrinių, ant atitin-

kamo dydžio ažuolo lentelės, paspausdintą kiek padidintą, Lietuvos Prezidento Antano Smetonos bareljefą. Dabar tie bareljefai jau gaunami Dirvoje ir ALTS skyriuose.

Bareljefas buvo pagamintas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus iniciatyva, minint Antano Smetonos 20 metų mirties ir 90 metų jo gimimo sukaktis.

Bareljefo originalas, iš kurio ši nauja laida pagaminta, turi apie 30 metų praeitį, siekiančią Nepriklausomos Lietuvos laikus.

Dabartinis ALTS Clevelando skyriaus pirmininkas K.S. Karpius, tuo metu buvęs Dirvos redaktorius, 1934 metais gavo iš naujai paskirto į Washingtoną Lietuvos ministerio Povilo Žadeičio dovaną -- skulptoriaus Zikaro Lietuvoje gamintą bronzinį bareljefą, gražų kūrinių, ant atitin-

kamo dydžio ažuolo lentelės, paspausdintą kiek padidintą, Lietuvos Prezidento Antano Smetonos bareljefą. Dabar tie bareljefai jau gaunami Dirvoje ir ALTS skyriuose.

Bareljefas buvo pagamintas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus iniciatyva, minint Antano Smetonos 20 metų mirties ir 90 metų jo gimimo sukaktis.

Bareljefo originalas, iš kurio ši nauja laida pagaminta, turi apie 30 metų praeitį, siekiančią Nepriklausomos Lietuvos laikus.

Dabartinis ALTS Clevelando skyriaus pirmininkas K.S. Karpius, tuo metu buvęs Dirvos redaktorius, 1934 metais gavo iš naujai paskirto į Washingtoną Lietuvos ministerio Povilo Žadeičio dovaną -- skulptoriaus Zikaro Lietuvoje gamintą bronzinį bareljefą, gražų kūrinių, ant atitin-

kamo dydžio ažuolo lentelės, paspausdintą kiek padidintą, Lietuvos Prezidento Antano Smetonos bareljefą. Dabar tie bareljefai jau gaunami Dirvoje ir ALTS skyriuose.

Bareljefas buvo pagamintas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus iniciatyva, minint Antano Smetonos 20 metų mirties ir 90 metų jo gimimo sukaktis.

Bareljefo originalas, iš kurio ši nauja laida pagaminta, turi apie 30 metų praeitį, siekiančią Nepriklausomos Lietuvos laikus.

Dabartinis ALTS Clevelando skyriaus pirmininkas K.S. Karpius, tuo metu buvęs Dirvos redaktorius, 1934 metais gavo iš naujai paskirto į Washingtoną Lietuvos ministerio Povilo Žadeičio dovaną -- skulptoriaus Zikaro Lietuvoje gamintą bronzinį bareljefą, gražų kūrinių, ant atitin-

kamo dydžio ažuolo lentelės, paspausdintą kiek padidintą, Lietuvos Prezidento Antano Smetonos bareljefą. Dabar tie bareljefai jau gaunami Dirvoje ir ALTS skyriuose.

Bareljefas buvo pagamintas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus iniciatyva, minint Antano Smetonos 20 metų mirties ir 90 metų jo gimimo sukaktis.

Bareljefo originalas, iš kurio ši nauja laida pagaminta, turi apie 30 metų praeitį, siekiančią Nepriklausomos Lietuvos laikus.

Dabartinis ALTS Clevelando skyriaus pirmininkas K.S. Karpius, tuo metu buvęs Dirvos redaktorius, 1934 metais gavo iš naujai paskirto į Washingtoną Lietuvos ministerio Povilo Žadeičio dovaną -- skulptoriaus Zikaro Lietuvoje gamintą bronzinį bareljefą, gražų kūrinių, ant atitin-

kamo dydžio ažuolo lentelės, paspausdintą kiek padidintą, Lietuvos Prezidento Antano Smetonos bareljefą. Dabar tie bareljefai jau gaunami Dirvoje ir ALTS skyriuose.

Bareljefas buvo pagamintas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus iniciatyva, minint Antano Smetonos 20 metų mirties ir 90 metų jo gimimo sukaktis.

Bareljefo originalas, iš kurio ši nauja laida pagaminta, turi apie 30 metų praeitį, siekiančią Nepriklausomos Lietuvos laikus.

IVANAS KAPITALISTINĖSE PINKLĖSE...

Bulgarijoje komunistų vadovybė užsigėdė gyvu pavyzdžiu įrodyti kapitalistinės ekonomijos neveiksmingumą. Bandymui jie pasirinko Sofijos mieste veikiančią Liliana Dimitrova tekstilės įmonę, kuriai nustatytą laiką leido veikti be jokios vyriausybės ar planavimo įstaigų įtakos. Dideliu to eksperimento autorių nustebimui įmonė parodė nelauktų rezultatų: ji išpildė visus gamybos planus 6 savaitėm ankčiau nustatytos datos, pakilo jos pelnas, pakilo tarnautojų uždarbiai 10 nuoš. ir kartu buvo prapleistas dirbančiųjų skaičius.

Po tokio bandymo komunistinei vadovybei susidarė daug keblumų aiškinant darbininkams, kas gi iš tikrųjų čia atsitiko, tuo labiau, kad ir kitose įmonėse pasigirdo vis garsėjančių balsų reikalaujant panašių sąlygų laisvesnei ūkinei gamybai.

Dabar jau ir Bulgarijos spaudoje pasirodo neprašto iki šiol turinio vedamųjų, reikalaujančių įmonėms galimai didesnio savarankiškumo.

Taip Ivanas susipainiojo pačiam neįtikėtinose pinklėse, o jo pavaldiniai nėra linkę jo iš tų pinklių išvaduoti.

- Tu nieko nesupranti apie komunizmą, geriau kalbėkime apie kultūrą!...

Amerikos Lietuvių Bendruomenės Chicago apygarda ieško būdų, kaip studijuojantį jaunimą įtraukti į Bendruomenės aktyvesnę veiklą. Tuo tikslu vasario mėn. 23 d. Apygardos pirm. pavaduotojas St. Ingaunis sušaukė Chicago liet. studentų organizacijų atstovus į bendrą pasitarimą. Nuotraukoje matyti pasitarimo dalyviai. Pirmoje eilėje iš kairės: Jadvyga Stirbytė ir Janina Konaukaitė -- Studentų Ateitininkų Draugovė. Antroje eilėje: Nijolė Leiputė -- Studentų Sąjunga, Vanda Gegevičiūtė -- Santara ir Šviesa, Danguolė Markutė, Dana Kriščiūnaitė ir Birutė Koncūtė -- Akademikų Škaičių Draugovė, Jolanda Glioserytė -- Korp! Neo-Lithuania. Trečioje eilėje: Edvardas Sakalauskas -- Studentų Ateitininkų Draugovė, Šarūnas Tauras -- Korp! Gintaras, St. Ingaunis -- ALB Chicago Apygarda, Jurgis Gaužys -- Liet. Studentų Sąjunga, Liudas Šmulskytis -- Santara iš Šviesa, Vytautas Miselis, Rimantas Karaliūnas ir Algirdas Volodka -- Korp! Vytis.

Vyt. Reivyčio nuotrauka

DIRVA THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO. 44103
TELEPHONE: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIŠ, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Išeina: pirmadieniai, trečiadieniai ir penktadieniai, išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

KAI PAVASARIS ATEINA...

"Kai žiema ateina, ar pavasaris begali būti toli?"

Tai seniai Shelley parašytos "Odės Vakarų Vėjui" eilės. Viltingų, pavasariui skirtų žodžių rasime kiekvieno poeto kūryboje. Tas mintis, po sunkios žiemos darbų įtampos, rasime kiekvieno žmogaus mintyse.

Pavasaris -- tai simbolis atgyjančios gamtos, Besiskleidžiančiuose žieduose bręsta gamtos spalvingumas ir brandumas. O gamta vilioja žmogų poilsiui, džiaugsmui, kartu ir ragina naujiems darbams, naujiems uždaviniams. Nelengvi ir pavasario darbai, nors atliekami su malonumu, gėlių kvapo ir atlikto darbo pasitenkinimo lydimi.

Amerikoniškasis "Spring cleaning" sezonas paliečia ne vien tik praeito rudens užsilikusius lapus pakrūmėse. Jis paliečia ir lietuviškuosius lapelius, užsilikusius ir primirštus -- stalčiuose. Jų tarpe rasite eilę raginimų iš laikraščių administracijų, organizacijų, knygų platintojų, fondų administratorių. Jų susidaro ne mažas pluoštas, ypač, kai jie atidedami rydieniai.

Mūsų spauda negauna nei popieriaus, nei kitos medžiagos velniui. Mūsų spaudos platinimas nesiremia maloniais amerikoniškais spaudos berniukais, kurie kas savaitę primena, kad reikia atsiųgti. Mūsų spauda skiria ne mažą sumą paštų siunčiamiems raginimams. Bet paštų siunčiamieji raginimai neturi nei tų pasigalėjimo iššaukiančių, nuo vėjo paraudusių veidų, nei nuo šalčio trypsinčių kojų. Raštiški paraginimai lengvai į šoną nustumiamas reikalas.

Tas pats su skelbimais. Juos siunčiant, dažniausia, nurodoma talpinti "artimiausiam numeryje". Gi už skelbimą pasiuntus sąskaitą, kartais net pakartotinai raginimą, tų artimiausių numerių eilė jau išaugusi virš kelių šimtų...

Nemalonu tokiomis temomis kalbėti. Bet pavasaris verčia ir laikraščių administracijas pašalinti praėjusio rudens lapų kvapą. Jo pašalinti nesinorėtų drastiškais sprendimais. Su artėjančiu pavasariu tikimasi ateinant ir gerąjį valią. Jos laukiame iš tų skaitytojų, kuriems geroji valia ateina su pavasariu.

(j.č.)

Bičiuliškumo ir literatūros meilės talka

Mirties realybės akivaizdoje bičiuliškumas, pagarba ir atminimas nesugrįžtamai iškelia visam įgauna didžiąją prasmę tik tada, kai jis pareiškiamas, nors ir žemiškomis formomis, bet su mūsų pačių gyvenimu neišnykstančiomis konsekvencijomis.

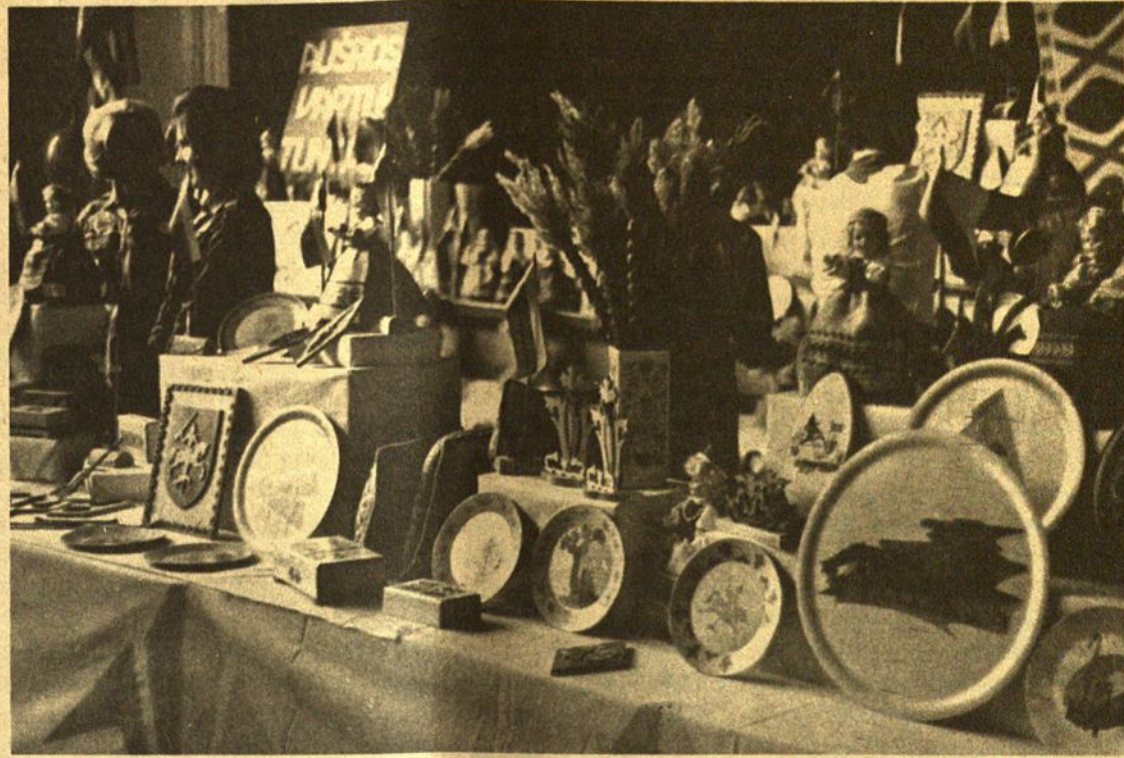
Mirusio rašytojo ir daktaro Juliaus Kaupo atveju jo draugams, pažįstamiems, visiems jo mokslo ir profesijos bičiuliams, visiems, kuriems velionis bent iš jo raštų yra artimas, dabar ir sudaroma proga savo jausmus velioniui pareikšti taip, kad intencijos pėdsakai lietuvių tautos kultūriname gyvenime neišnyktų ir mūsų visų viešėjimui žemėje seniai pasibaigus.

Kalba čia eina apie Juliaus Kaupo raštus. Norima išleisti jų pilną pomirtinę laidą, kurioje įteiktų Juliaus Kaupo klasiškųjų pasakų pluoštą, anksčiau pasirodęs vardu "Daktaras Kripštukas pragare", prieš mirtį baigtas spaudai parengti jo novelių rinkinys, ryškesnieji straipsniai

kultūrinėmis temomis ir literatūrinės vertės turį rašytojo laiškus.

Visam šiam užmojui realizuoti ir lėšoms telkti yra sudarytas komitetas iš artimųjų velionio bičiulių ir jo profesijos draugų: Valdas Adamkavičius, dr. Kazys Ambrozaitis, Kazys Bradūnas, Vitalija Bogutaitė, dr. Adolfas Damušis, dr. Juozas Girnius, Marius Katiliškis, dr. Vytautas Kavolis, Kęstutis Keblys, dr. F.M. Kaunas, Algimantas Mackus, dr. Vytautas Majauskas, dr. Vytautas Mileris, Henrikas Nagys, Alfonsas Nakas, Alfonsas Nyka - Nilūnas, Kostas Ostrauskas, prof. Justinas Piktūnas, Lūnė Suteina, dr. Vytautas Tauras, dr. Jonas Valaitis ir Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakulteto XX laida.

Šio komiteto vardu tad čia ir kreipiamasi į visus, kam tik mirusio rašytojo atminimas yra brangus, prisidėti pinigine auka prie Juliaus Kaupo raštų išlei-

Chicagos lietuvių skaučių ir skautų Kaziuko mugė visad pasižymi gražiais rankdarbiais, tad neuostabu, jog jie būna greitai išperkami ir kas pasivėlina, randa tuščius stalus. Nuotraukoje Aušros Vartų tunto stalas išpuoštas gražiais meniškais atliktais rankdarbiais. L. Knopfmillerio nuotrauka

ANTANAS SMETONA IR JAUNIMAS

Jun. L. VIRPŠAITĖ
Korpi Neo-Lithuania Chicagoje

Prabėgo jau 20 metų, kai Antanas Smetona, pirmasis ir paskutinis Lietuvos prezidentas, šis dirdis Lietuvos vyras, ėjęs ranka rankon su mūsų tautos pranašu ir patriarchu J. Basanavičium, niekados negalės būti savo tautos pamirštas.

Aš, tik dabar atvykęs iš Lietuvos, esu daug blogo girdėjęs apie mūsų laisvos Lietuvos gyvenimą. Komunistai, kaip įnaidami, baisiausiomis spalvomis piešia visus mūsų patriotus. Ypatinai daug ir neteisingų užmetimų primetama ir mūsų prezidentui Antanui Smetonai. Gerai žinodama jo gyvenimą, noriu kreiptis į savo jaunus kolegas ir pasakyti jiems, kad prez. Antano Smetonos nueltas lietuviško gyvenimo kelias ir ugdytos tautinės idėjos turi būti mums jauniesiems lietuvių pagrindu.

Pasakykit, kas vertė jauną Antaną Smetoną, dar būnant gimnazijoj, priešintis rusams, kurie norėjo mūsų tautą surusinti, -- net maldas versdami rusiškai kalbėti? Gimnazistas Antanas Smetona suorganizuoja slaptas lietuviškas moksleivių organizacijas, kur ragina savo kalbos ir tautos neišsižadėti. Kas vertė jį tada, dar tokį jauną, už lietuvių kovoti? Juk Lietuva jau bemaž du šimtus metų svetimųjų pavergta, teriojama ir jokių ženklių nematyti, kad tauta gali keltis ir vėl laisva būti. Nei savų organizacijų, nei knygų, nei rašto, nei bet kokios laisvės, kaip tautai pasireikšti nebuvo; net malda ir ta buvo verčiama rusiškai kalbėti ... Pagalvo- kim visi, kas, be jokios vilties,

dimo, įprasmininkime savo talką kūrybinės amžinybės dvelkimu, pagarba mirusiam rašytojui ir meile lietuvių literatūrai. Aukos siųsti šiuo adresu: Valdas Adamkavičius, Tabor Farm, Sodus, Michigan 49126.

Juliaus Kaupo Raštams
Leisti Komitetas

išdrįstų už pasmerktą tautą kovoti... Jaunas Antanas Smetona išdrįso. Už tai buvo rusų išmestas iš gimnazijos ir turėjo ieškoti naujų kelių mokslui siekti. Bet jo užsispyrimo kovoti ir dirbti lietuviųbei niekas užgniaužt nepajėgė. Tvirtai lietuviško kaimo močiutės idėja sieloni "kas sava mylėti ir branginti" ne taip lengvai pasiseks bet kam išrauti. Giliai stiprus lietuviųbėj, nerimo ir studentu būdamas. Stipriai veikė Petra- pilio universitete lietuvių studen- ti tarpe, ragindamas visus dirbti lietuviųbės labui. Visi, paska- tinti J. Basanavičiaus, slapta skaitė "Aušrą", kuri ragino stoti į kovą prieš lietuvių tautos rusinimą.

Po 1905 metų Rusijos sukilimo, caras leido daugiau laisvės ne tik Rusijoje, bet ir pavergtuose kraštuose. Tuo metu jau ir lietuvių tautinis susipratimas buvo daug didesnis, nes dauge- lis, supratę mokslo ir kultūros reikšmę, stengėsi siekti mokslo ir kuo daugiausia kultūrei. Taigi, atsirado jau didžiulis būrys lie- tuvių, baigusių universitetus. At- gavus spaudą, pradėjo eiti visa eilė lietuviškų laikraščių. Tiek Lietuvos miestuose tiek kaimuo- se pradėjo visi suprasti, kad yra būtina turėti savam kraštui dau- giau laisvės, tauta turi laisvai kvėpuoti, norėdama išlikti gyva.

Baigęs universitetą, Antanas Smetona nepasinerė į savo as- menišką gyvenimą, bet, turėda- mas geresnės gyvenimo sąlygas, redagavo lietuviškus laikraščius, kaip "Viltį", "Vairą" ir kur tik- tai prieinama, stengėsi dirbti Lietuvos ir lietuviųbės gerovei.

1918 metais vasario mėn. 16 d. Vilniuje pasirašomas Lietuvos Nepriklausomybės Aktas. Antanas Smetona išrenkamas pirmuo- ju Lietuvos prezidentu. Ir štai, mūsų pirmasis prezidentas pae- mė į savo rankas Didžiojo Ka- ro išvargintą Lietuvą; nei pini- gų, nei aukso, nei gražių rūmų, nei kariuomenės, -- tik didelis visų pasiryžimas išlaikyti ta- laisvę ir kovoti paskutinėmis išga- lėm su visais priešais, kurių tuo pokario metu netrūko.

Nuo pat savo jaunystės Antanas Smetona kovojęs ir dirbęs lietuviškam labui ir pasiekęs tą, ko troško jo širdis, laisvos Lie- tuvos, visomis jėgomis griebėsi valstybės kūrimo darbo. Jis bu- vo 44 metų, kai tapo išrinktu prezidentu, tai pats darbingiaus- sias žmogaus amžiaus laikotarpi- s. Daug darbo įdėjo, kad Lietu- va atsistotų ant kojų.

Įdėjęs didelę dalį savo gyve- nimo į Lietuvą, Antanas Smetona budriai akim ir drebančia širdim sekė kiekvieną Lietuvos žingsnį. Lietuva buvo jam kaip kėdikis, gimęs jo rankose. Pradžus vi- sam kuriamajam laikotarpiui, prasidėjo šviesesnis Lietuvos gy- venimas. Atbangoavo kelios švie- sios Lietuvos kartos... Dainavo artojas ardamas lauką, dainavo grėbėjėlės, dainavo Lietuvos ka- reivėliai, dainavo vaikai eidami į mokyklą, margavo universitetuo- se korporacijų gražios kepu-

raitės, žaliavo skautų palapinių miestas, saulėje tviskėjo tauti- niai šokiai... ir braukė džiaugs- mo ašarą seneliai, kad ir jie su- laukė tokios gražios dienos. Džiaugėsi ir Antano Smetonos širdis, kad ta jaunų dienų svajo- nė išsipildė -- Lietuva žydi...

Daug vilties Antanas Smetona sudėjo į jaunimą. Ypatinai daug reikšmės davė Skautų Sąjungai, kuri per kelis metus tiek daug davė lietuviškam jaunimui. Ne- veltui buvo ir įvairios lengvatos suteikiamos tiems, kurie rinkosi skautijos kelią. Taip pat nuo pat Lietuvos universiteto pradžios labai pasigėsta tikro lietuviško inteligento. Studentų būrys, pa- stebėjęs šią spragą, nutarė kuo skubiausiai kurti Korporaciją, kuri būtų grynai lietuviško kelio, tautine idėja pagrįsta. Tai "Pro Patria" kelią pasirinkusi korpo- racija Neo - Lithuania. Antanas Smetona, supratęs šios Korpo- racijos reikšmę mūsų tautiniam gyvenime, rėmė jos veikimą. Korporacija Neo - Lithuania rė- mė visą savo veikimą tautine ide- ologija, kuri buvo paruošta pagal J. Basanavičiaus, A. Smetonos, kan. J. Turno-Vaižganto, Mairo- nio ir kit, tautinės idėjas. Antanas Smetona buvo išrinktas Korpi Neo-Lithuania Garbės Nariu ir nešiojo Korporacijos spalvas ir ženklus. Antanas Smetona visos Lietuvos gyvenimą rėmė antau- tiniai stiprių jaunosios kartos pe- čių.

Ir taip prabėgo 22 metai Lie- tuvos laisvės. Kol lyg iš gied- ro dangaus pasirodė raudonasis siaubas - komunizmas, sutry- pęs ne tik Lietuvos, bet ir Lat- vijos, Estijos, Lenkijos ir pusę Europos laisvės. Prez. Antanas Smetona pasitraukė į Vokie- tiją. Vokiečiai sutiko jį nedrau-

VISUR PABRĖŽKIME MUSŲ TAUTOS SENUMĄ

Rezoliucijose ir kituose pa- reiškimuose lietuviai turi būti paženklininti, pažymėti ir apibū- dinti kaip viena iš seniausiųjų tautų Europoje. Mūsų kalba yra viena iš seniausiųjų kalbų. Mes nesame nei slavai, nei germanai ir mes esame įtaigoję daugelį tautų -- toms tautoms pasisa- vinant daug mūsų kalbos žodžių.

Mūsų kultūros veidrodys yra suomių tauta ir geriausių mūsų kultūros rodikliu yra suomių kal- ba. Reikia suprasti kad suomių skolinosi virš 3000 lietuviškų žo- džių, kad suomių su lietuviais susidūrė dar prieš Kristaus gi- mimą, antrame šimtmečiuje ir anot prof. Šiefterio, jie apsigy- veno lietuvių žemėse. Pagal Šie- fterį, lietuvių tautos sienos turė- jo siekti iki Smolensko, Kijevo, Pskovo ir toliau.

Lietuvių tauta iš senų senovės pati gaminosi metalinius daik- tus, sagtis, įnagius, peilius, žir- kles, karo reikalus kardus, durk- lus ir šarvus. Tie senovės fab- rikėliai -- geležies, žalvario lie- jyklos, vėliau slavų ir germanų visos išvogtos -- mašinerijos ir formos pavogtos, išvežtos. Lie- tuviai ir stiklą liejo.

Čia patiekiu ištrauką iš vienos knygos Dirvos skaitytojams pa- siskaityti originalėje angliškoje kalboje:

"Yet the Empire that was built by the Lithuanians was strong enough to stem the onrush of the Tatars and to stay the march of the Teutonic Orders, and it is to Lithuania and her ruler, Vy- tautas the Great, and his legions that Europe owes its preservation from the conquering hordes of Tamerlane".

Tą pareiškimą padarė John Buchan (1875-1940) (Lord Tweeds- muir Scottish writer and fifteenth governor general of Canada.)

O italų rašytojas G. Salvatori, Romoje 1925 m. pareiškęs, kad lietuvių tauta pati viena sulaukė mongolų -- totorių veržimasi į Europą. Rusai ir kiti klastoja šį faktą! Cleveland City Club pernai tūlas jugoslavas kalbėtojas teigė, kad rusai sulaukė totorių - mon- golų veržimasi į Europą. Vagja mūsų garbę!

P.W. Urban
Cleveland

giškai ir mūsų prezidentas ieš- kojo pastogės Amerikos padan- gėje. Atvykęs į Ameriką jautūrė- jo 67 metus. Jau pensininkas -- jau gyvenimo saulėlydyj. Jau jam tik ramybės ir poilsio bereikia... Šio amžiaus žmogus jau rūpi- nųsi tik pats savimi, o gal net ir (Nukelta į 4 psl.)

DIRVOS NOVELĖS KONKURSUI rankraščiams paskutinė data 1964 m. kovo 31 d.

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės rankraštis privalo būti ne trumpesnis, kaip 16 standartinių mašinraščio puslapių spaudai, praleidžiant vie- ną tarpą. Pageidaujama, kad novelė nebūtų ilgesnė, kaip 50 ma- šinraščio puslapių, tačiau toleruojamos išimtys, atsižvelgiant į novelės siužetą ir meninę vertę.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiu įteikti data: 1964 metų kovo mėnesio 31 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkur- sas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtina pri- valo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slappyvar- džiu. Tas pats slappyvardis užrašomas ant pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui 250 dolerių premija bus įteikta 1964 m. Dirvos pavasario šventėje. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spaus- dinti Dirvoje, atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius ga- li premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu arba jos siu- žetą rašyti dramą, poemą ar romaną.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepri- klausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti ir ką rekomenduoti spausdinti.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS

Mutual Federal Bendrovės rekordas

4 MOKAME 1 1/2 %

metinį dividendą už visas taupymo sąs- kaitas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. CERMAK ROAD -- CHICAGO 8, ILL.

Phone: Virginia 7-7747

John J. Kazanauskas, Pres.

Dr. Martynui Anyasui už jo veikalą "Senprūsų giminių kovos su vokiečių riterių ordinu nuo 1230 ligi 1285 metų" premija bus įtaikta Montrealyje kovo 21 d. Nuotraukoje laureatas tarp lietuvių laikraštininkų. Iš kairės: Lietuvos Pajūrio redaktorius Lymantas, Tėviškės Žiburių redaktorius kun. dr. Gaiša, laikraštininkas Pr. Alšėnas ir dr. Martynas Anysas.

Pagerbs laureatą dr. M. Anyšą

Iš spaudoje tilpusių pranešimų žinome, kad Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos Daktaro Vydūno Vardo literatūrinė premija yra paskirta dr. Martynui Anyšui, gyv. Toronte, už mokslinį darbą, pavadintą "Senprūsų giminių kovos su vokiečių riterių ordinu nuo 1230 ligi 1285 metų". Premijos dydis -- 1,000 dol.

Laureato pagerbimas ir pre-

mijos įteikimas įvyks kovo 21 d. (šeštadienį), 8 val. v. Montrealyje, Aušros Vartų parapijos salėje, 1465 Rue de Seve.

Premijos įteikimas sutapdinamas su Kristijono Donelaičio 250 gimimo metinių data. Dėl tos tad priežasties -- ir minėjimas bus nūdienės premijos įteikimo autoritui ir prieš pustrėčio šimtmečio gimusio garsaus Lietuvos poeto pagerbimo ženkle.

Ta proga dr. M. Anyšas skaitys ištrauką iš premijuotos studijos, o dr. H. Nagys -- kalbės apie Donelaitį kaip poetą ir žmogų.

Donelaičio "Metų" ištraukas deklamuos "Lietuvos Pajūrio" redaktorius A. Lymantas ir V. Piečaitis. Meninė daly dalyvaus solistė Gina Čapkauskienė ir kitos vietos meninės pajėgos.

Dr. Martynas Anyšas gimęs 1895 m. lapkričio 5 d. Kintuose, Šilutės apskr. Teisės mokslus studijavo Berlyno ir Hamburgo universitetuose. Pastarajame (Hamburgo) universitete 1933 m. gavo teisių daktaro laipsnį. Ligi 1929 m. Lietuvos pasiuntinybės Berlyne attaché, 1929-1934 m. Lietuvos konsulas Hamburge, 1934-1939 m. gubernatūros patarėjas Klaipėdoje, 1935 m. Klaipėdos krašto direktorijos narys. Be to, visos eilės Klaipėdos krašto ekonominių org-jų v-bos ar priežiūros tarybos narys, 1936-1939 m. Klaipėdos Prekybos Instituto docentas, paskiau ligi 1941 m. Šiaulių Prekybos Instituto docentas. Tremtyje -- uolus veikėjas Pabaltiečių Federacijos Kanadoje. Išspausdinti jo darbai: Der Litauische-polnische Streit um das Wilnagebiet 1934 (disertacija), Klaipėdos Krašto Kon-

vencija ir Statutas einant Nuolatinio Tarptautinio Teismo sprendimu iš 1932.VIII.II. Ekonominiais, teisiniais, politiniais ir kultūriniais klausimais rašė ir rašo Klaipėdos, tremties, JAV ir Kanados lietuvių spaudoje. Be to, dr. M. Anyšas turi dar nespausdintų darbų -- rankraščiuose, kaip: veikalą apie žymiąsias lietuves moteris ir kt.

Mielą pastebėti, kaip Toronte gyvenančiam, jog dr. M. Anyšas -- tai lyg tikras gyvasis sėdėras. Jis visad energingas, judrus, visur dalyvaujantis, visur suspėjantis: ir su paskaitomis, ir su žodžiu spaudoje, ir nuolatinio dalyvavimo įvairiuose -- įvairiausiuose parengimuose ir pobūviuose ir t.t. Nestebėtina, kad laureatas dr. M. Anyšas ir yra Toronte ir bendrai Kanadoje -- populiarumo aukštumoj.

Pr. Alšėnas

A. SMETONA...

(Atkelta iš 3 psl.)

kiti turėtų jį rūpintis. Tuo tarpu Lietuvos prezidentas Antanas Smetona, palikęs Lietuvą, nerimavo. Vadinamojo po visas lietuviškas kolonijas, stengėsi sueiti su Amerikoj įtakingais žmonėmis, įrodinėdamas komunizmo žiaurumus ir užsimojimus. Pats mokėsi anglų kalbos, kad galėtų lietuvių reikalus ginti amerikiečių tarpe ir ieškoti jai pagalbos. Kaip Lietuvos prezidentas buvo priimtas Amerikos prezidento Roosevelt, kuriam pristatė esamą Lietuvos būklę ir prašė visokeriopos pagalbos.

1944 metais turėjo įvykti lietuvių atstovų pasitarimas ir Antanas Smetona buvo numatytas ten pagrindiniu kalbėtoju ir padėti iš-

Ne pramogauti čia atvykome

Lietuvių Bendruomenės Toronto apylinkės Tarybos ir organizacijų posėdis įvyko šv. Jono Kr. parapijos patalpose kovo 6 d. Reikėtų pažymėti, kad šis posėdis buvo neeilinis, nes jame be įvairių organizacijų reikalų ir pranešimų, į darbotvarkę buvo įtraukta ir valdybos rinkimai. Matyt, į patį reikalą valdyba pasiūlymą labai rimtai, nes organizacijoms buvo priminta, kad jų atstovai su savim atsinešę įgaliojimus raštu. Atseit, tuo lyg ir buvo pageidauta, kad posėdis nebūtų apšunkintas nereikalingais žmonėmis.

Posėdį pradėjo apylinkės pirmininkė dr. J. Matulionytė. Sudaromas prezidiumas, į kurį įėjo L. Tamošauskas ir E. Jurkevičienė. Iš klausius valdybos ir revizijos komisijos pranešimų ir po neilgai trukusių diskusijų buvo prieita prie valdybos rinkimų. Buvo nusistatyta rinkti puslaid slaptu balsavimu, nes norėta sutaupti laiko. Žinoma, norai geri ir sveikintini. Laikas, jei tik įmanoma, reikia visur ir visokiems atvejais taupyti.

Ypatingai tas laiko branginimo klausimas išryškėjo, kuomet pasiūlytieji į valdybą kandidatai pradėjo atsiimtinėti savo kandidatūras. Iš trylikos, berods, nepasipriešino tik trys. Tikriau pasakius du, nes vienas iš jų buvo davęs sutikimą kandidatuoti

nešti bendrus nutarimus Lietuvai vaduoti. Bet netikėta mirtis -- neleido, tokioj sunkioj Lietuvai valandoj, pramatyti bet kokį šviesesnį kelią į laisvą rytą. Nuo jaunystės ligi mirties dirbęs lietuviui nusinėjęs į kapus didelę širdgėlą, kad jo numylėta Tėvynė vėl didžioj vergijoj...

Mielai kolegos, greitomis perėję Antano Smetonos gyvenimą ir veiklą savęs pasiklauskim: Kas vertė dar jauną Antaną Smetoną stoti į lietuviškos kovą? Kas aukšto darbo valandas redaguojant laikraščius, rašant straipsnius, vadovaujant įvairiuose lietuvių susirinkimuose, komitetuose, Taryboje, dar prieš Lietuvai laisvę atgaunant? Kas ėmėsi tų sunkių pirmojo prezidento pareigų... kai pačios Lietuvos dar sukurto nėra, dar tik Nepriklausomybės Aktas lyg tvirtas pagrindas po kojų... Kas tada pradėjo viską nuo pelenų ir žemės saujos? Kas džiaugėsi, juokėsi ir su jauna tauta dainavo, kai 22 laisvės metais žygiavo? Kas nuo mirties ištrūkęs į laisvą pasaulį gynė Lietuvos teises? Rasin visi atsakymą, kad tai Lietuvos mylėtojas -- patriotas, visą gyvenimą ėjęs Lietuvos keliu Prezidentas Antanas Smetona.

Jun. L. Virpšaitė

čia atvykome ne pamedžioti, ne pažvejoti ir ne šeimyniniuose rateliuose pasinėti iki kaklo, o būti šaukliais mūsų tėvynėi daromų skriaudų ir panaudoti viską, kad būtų vėl atgauta laisvė.

Tam yra organizuota bendruomenė, į kurią, jeigu mes norime būti stiprūs, turime eiti, joje dirbti ir siekti bendrų tikslų. Tuos du žodžius "bendrų tikslų" noriu labiau pabrėžti, nes kiti smulkii grupinių ar asmeninių reikalų išskėlimas į pirmąjį vietą atpildytų mūsų kelius ir jais eidami pasimestume kas sau.

Grįžtant prie mūsų pasisakymo "neturiu laiko" reikėtų pridėti, kad visiems laiko matas yra tas pats. Visiems paroje yra 24 valandos ir todėl nusiskųsti laiko stoka gal būtų nereikėjo.

Laiko neturėjimas privedė prie pertraukos, kurios metu buvo išspręstas naujos valdybos klausimas. Į naują LB apylinkės valdybą įėjo M. Abromaitis, kun. P. Ažubalis, P. Bastys, E. Čiuplinskis, J. Gustainis, K. Manglicas ir Sergalis. Revizijos komisijon: S. Banelis, E. Jurkevičienė ir P. Lelis.

Sumanymuose buvo keliama jaunimo, šalpos, reikalų vedėjo ir kiti svarbūs bendruomeniniai reikalai. Šie visi klausimai sukėlė gana gyvų diskusijų. pb

Dirvoje galite įsigyti ar užsisakyti šias naujai pasirodžiusias knygas:

Vytauto Alanto 9 Dramos Veikalai -- 5 dol.

Pulgio Andriušio Purienos po vandeniu -- 1.50 dol., kietais viršeliais 2 dol.

Prano Pauliukonio Tautos istorijos mokymas -- 2 dol.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

KAIP LIETUVOJE KŪRĖSI TAUTININKŲ SĄJUNGA

VINCAS RASTENIS

[3] Ištrauka iš Lietuvių Enciklopedijos XXX tomo

Iš parlamentinės santvarkos kritikos plaukė išvada, kad prie parlamentinės santvarkos nereikia grįžti, nes joje galinti vėl grįžti padėtis, kuri, tautininkų teigimu, buvusi Lietuvos valstybei pavojinga ir liet, tautai pragaistinga. Tačiau net rinkimus atidėjus neribotam laikui, nuosaikiųjų taut. sluoksniuose teberuseno mintis, kad santvarka visgi turės būti neilgai trukus grąžinta į normalias, gal kiek reformuotas, demokratines vėžes.

Baigiantis metams nuo perversmo, po prezidento apsilankymu visame krašte, tautininkai jautėsi, kad jų idėjos ir jų vadai gana plačiai išpopuliarėjo, ir kad dabar jau ir rinkimų keliu valstybės vairs galėtų būti patikėtas tautininkams. Vyriausybėje tačiau tokie nusiteikimai nerado pritarimo ir 1928.V.15 vyriausybė vietoj rinkimų paskelbė pakeistą konstituciją, kurioje vykdomosios valdžios kontrolė perkelta iš seimo į prezidento kompetenciją, prezidentas padarytas visiškai nepriklausomas nuo seimo, jam su vyriausybė rezervuota įstatymų leidimo teisė, kol seimas neišrinktas, ar kai nėra jo sesijos. Seimo kompetencija tapo apribota grynai legislatyviniais uždaviniais, jo rinkimų tvarka numatyta reformuoti, rinkimų terminas nenustatytas.

Ši nauja konstitucija, kad ir buvo numatyta pateikti tautai patvirtinti referendumu, bet tuo tarpu ji ir be to patvirtinimo tuo jau buvo vykdoma, ji suteikė valdžiai formaliai legalizuotą galimybę funkcionuoti be seimo neapibrėžtą laiką ir pagaliau sukonstruoti jį savo nusprendžiamais pagrindais. Tačiau, jei radikalūs tautininkai sparnas diktatūros termino ir netgi griežtos jos praktikos nesibaigė, nuosaikiams tautininkams diktatūros perspektyva atrodė neįtikėtina. Nelaikydami liberalios demokratijos dogmatine būtinybe, ją aštriai kritikavę ir radę joje daug neigiamybių, netgi praktikoje pasireiškusių diktatūros požymių, jie nesijautė turį žiūrėti ir į diktatūrą dogmatiškai, tai yra nelaikė jos nei būtina, nei atmetina iš principo. Jie palinko į pragmatiską laikyseną: ir diktatūra galinti

būti tautai naudinga, tik svarbu, kokia ji ir kieno. Nuosaikūs tautininkai sparnas orientavosi į prezidentą Smetoną. Tačiau jiems juo toliau, juo labiau kėlė susirūpinimo faktai, rodą, kad vyriausybės politikoje vis daugiau ima lemti premjero Voldemaro valia. Ypač po atentato prieš Voldemarą, kuriame žuvo kpt. Pr. Gudynas, vienas iš nuosaikiuosiuose tautininkų sluoksniuose labiausiai respektuotų radikalųjų tautininkų-nacionalistų vadų, vyriausybės veiksmams dar labiau paaštrėjo prieš bet kokios opozicijos pasireiškimus.

Ne tik opozicijai, bet ir nuosaikiams tautininkams kilo susirūpinimo, kad jų pačių remiama tvirtos valdžios idėja bene bus atidaranči kelią tikrai diktatūrinei valdžiai. Tas susirūpinimas itin sustiprėjo, kai Voldemaras panorė reformuoti vyriausybę, sudaryti ją savo vadovybėje vien iš radikalųjų tautininkų. Tuo reikalu prezidento Smetonos ir Lietuvių tautininkų sąjungos vadovybės nuomonės visiškai sutapo: visi vyriausybės nariai įteikė prezidentui atsistatymą, atsisakymą būti A. Voldemaro vadovaujamoje vyriausybėje. Prezidentas jų atsistatymo nepriėmė, bet iš premjero pareigų atleido A. Voldemarą, o jo vietoj paskyrė J. Tubelį, vieną iš nuosaikiųjų tautininkų šulų.

Taip nuosaikūs tautininkai sparnas pavartojo 1928 konstitucijoje įrašytą prezidento nesuvaržytą galią vien prezidento sprendimu kontroliuoti vykdomąją valdžią, ir panaudojo ją sulaukyti kraštutinės diktatūros įsigalėjimui. Diktatūra iš esmės pasiliko, bet kvalifikuota, besistengiama išlaikyti kiek galima nuosaikesnėse ribose. Tautininkai ją rėmė, tačiau varžėsi ją tuo vardu vadinti, jausdamiesi turį į pagrindo to termino nevartoti. Ilgainiui tam valdymui buvo surastas kitas, būdingesnis pavadinimas -- autoritatinis valdymas, kartais net, "autoritatinė demokratija".

Tas 1929 vasaros slinkimo į kraštutinę diktatūrą sustabdymas paliko žymų antspaudą lietuvių taut. sąjaujai prasme srovės istorijoje. Jei toji srovė jau nuo 1926 perversmo tekėjo dviem skirtingomis, nesuliejusiomis, nors ir lygiagrečiomis srovėmis, tai 1929 jos ryškiai išsiskyrė ir stėjo viena kitos atžvilgiu aštriai priešiškos pozicijose. Jei ir ne visi, tai bent ryškiausiai radikaliosios tautinės srovės vadai ir šalininkai stėjo griežton opozicijon prieš "tautininkus-smetonininkus" (patys gyvojo kalboj galutinai įgiję "voldemarininkų" etiketę) ir prieš Smetonos-Tubelio vyriausybę. Neskaitant 1935 sambrūzdžio, vad. Suvalkijos ūkininkų sukilimo, kuriame menama politinės įtakos turėjus kitas opozicines politines partijas, visi maištiškos pobūdžio pasireiškimai bei pasikėsinimai prieš "tautininkų-smetonininkų" valdžią kilo iš šios tautininkų-nacionalistų sparno opozicijos. Tų nesėkmingų pasikėsinimų pasekmės buvo naujos represijos prieš šią opoziciją, ir nesantaika įsi-

galėjo tarp dviejų lietuvių t. srovių. Kol tradiciniai tautininkai vis tebebandė įtikinti save ir kitus, kad jie "ne partija", radikalieji tautininkai 1934 pasivadino Lietuvių nacionalistų partija. Tik vėlyvaisiais Lietuvos nepriklausomybės metais tarp Tautininkų sąjungoj ėmusių daugiau reikščių jaunesniųjų pajėgų ir Nacionalistų partijos santresniųjų veikėjų prasidėjo kontaktai bandymui susitaikyti, tačiau iki Lietuvą ištikusios katastrofos 1940 nespėta nieko konkretaus susitarti. Nors per 20 su viršum metų abiejų šių lietuvių tautininkų šakų užsieniuose tebesireiškančios liekanos bei atžalos daugeliu požūrių pakitėjo, ir nors jų santykiai vienu kitu metu įgijo ir taikingo bei draugingo bendradarbiavimo pavidalą, jos visgi nesuliejo nei organizacinių, nei metodinių požūrių.

Iš 1929 intervencija į vad. tautininkų vyriausybės politikos linkmę neįkėlė Tautininkų sąjungos į tikra to žodžio prasme "valdančios partijos" vaidmenį. Žymieji taut. publicistai-teoretikai lygiavosi su prezidento Smetonos politine filosofija, bet formalioji vadovybė, ypač pirm. Jonas Lapėnas, tebeinanė, kad tautininkai visgi praktikoje yra partija, ir šiose aplinkybėse turinti būti valdanti, o ne iš šalies valdžią stebinti ir ją remianti. Jis pripažino ir gerbė A. Smetonos autoritetą, bet įtikinėjo prezidentą, kad, vadovaudamas valstybei, jis turėtų tuo pačiu metu aktyviau vadovauti tautininkams, kad jis raštu išdėstytų tautininkų programą, kurią tautininkai galėtų priimti, kaip rodyklę praktinei politikai.

LTS siūlėsi ne tik stengtis padėti vyriausybei tą programą įgyvendinti, bet ir žiūrėti, kad vyriausybė praktikoje nenukryptų nuo jos vykdomo. Tačiau Antanas Smetona liko nuomonės, kad tautos valstybės reikaluose negali būti sustingusios, "amžinos" programos, kadangi tų reikalų tvarkymas turis nuolat eiti su gyvenimu ir neturis būti suvaržytas iš anksto parašytų ir kintančiose aplinkybėse netinkančių paragrafų. Pasitikėjimas turis būti nuolat vykstančio kūrimo pagrindas. Tautininkų mąstymas tebesivertė daugiau ideologinėmis gairėmis -- idealistinėmis bendrybėmis, kaip tautos gerovė, visų tautų sluoksnių interesų derinimas, patriotizmas, tautiškumas, tautinis savitumas, "internacionalų" vengimas, "vidurio kelias", tolerancija, krikščioniška dorovė, valstybės-bažnyčių savitarpinė pagalba ir bendradarbiavimas, bet be bažnyčių viešpatavimo valstybei, ir t.t. Taip bendrybiškai išreiškiamų ideologinių gairių konkretizavime ir pritaikyme praktikoje daugelis ribojosi tik valdžios vadų pareiškimų bei sprendimų sekimu. Tai tik stiprino gilesnio kontakto tarp tautininkų organizacinių vadovybės ir vyriausybės pasigedimą. 1931 tas klausimas tapo radikaliai išspręstas.

(Bus daugiau)

Religinis koncertas

Kovo 22 d., Verbų sekmadienį, 4 val. po pietų, Šv. Jurgio bažnyčioje, parapijos choras rengia religines muzikos koncertą.

Dalyvauja parapijos mišrus choras ir solistai: Juzė Krištolaitytė - Daugėlienė, Aldona Stempuzienė, Vytautas Matulionis, Fabijonas Kaminskas ir Aleksas Liutkus. Choras išpildys religiniai patriotinio turinio giesmes.

Kadangi religinės muzikos koncertai ne dažnai ruošiami, tat kviečiame visus tos dienos popietę rezervuoti šiam koncertui ir gausiai atsilankyti.

Šv. Jurgio parapijos choras

• Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas kovo 19 d., ketvirtadienį, Juozinių progą rengia vakariene.

Be skanių valgių, klubo vadovybė svečiams dovanai patiekis po šotį alaus ant kiekvieno stalo.

Tokios vakarienos numatomos surengti ir kitomis vardinių progomis.

Visi Klubo nariai kviečiami atsilankyti ir dalyvauti bendrose Juozinėse, kovo 19 d. Pradžia 4 val. po pietų.

Vakariene bus tiekiama iki 10 val. vakaro.

Am. Lietuvių Piliečių Klubu Valdyba

• L. B-nės II-osios Apyl. V-ba praneša, kad išsiųstose nariams pranešimuose, ryšium su šaukiamu visuotiniu susirinkimu, įvyko nemaloni klaida, kurią čia atitaisome: Susirinkimas įvyks balandžio mėn. 12 d. (ne 22 d.) tuoj po lietuviškų pamaldų (11:30 v.) Naujosios parapijos salėje.

Nario mokestis dirbančiam yra \$2.00 ir nedirbančiam \$1.00. Nario mokestį prašome siųsti EL Stempuzienės vardu, 880 E.

SLA 14 KUOPOS SUEIGŲ KALENDORIUS

SLA 14 Kuopos nariai kovo mėnesio susirinkime pravedė rinkimus į SLA Pild. Tarybą. Balsavimo daviniai parodė, kad iš negausaus susirinkimo apie ketvirtadalis narių buvo santūrūs balsavime. Prezidentas Povilas Dargis, neturint varžovų, gavo 15 balsų. Viceprezidentus jau varžėsi du -- S. Gegužis, gavęs 10 balsų ir S. Jokubaitis 8 balsus. Sekretorė Berta Pivaronienė irgi vienintelė, surinkusi 16 balsų. Į Izdo Globėjus varžėsi keturi kandidatai: N. Bayoras ir E. Mikužintė, abi surinkusios po 10 balsų, S. Briedis 8 ir S.C. Budvitis 6 balsus. Idaktarus kvotėjus, Dr. S. Biežis 13 ir Dr. P. Zalatorius 3 balsus.

Po rinkimų buvo aptarta Kuopos reikalai ir rūpesčiai. Susirinkusiems pasisakius, kad susirinkimai, šaukiami kas mėnesį būna negausūs ir neveiksmingi, sutarta juos šaukti tik kas antrą mėnesį, juos įvairinant paskaitomis, parengimais, be kitokiais būdais.

Balandžio 7 d. įvyks susirinkimas, skiriamas delegatams į būsimą SLA Seime įvykstantį liepos mėnesio pradžioje Wilkes Barry rinkimams. Kiti susirinkimai numatyti birželio 2 d., rugpjūčio 4 d., spalio 6 d. ir gruodžio 1 d. Kuopos nariai prašomi įsidėmėti, kad išvardintos dienos yra tų mėnesių pirmieji antradieniai, kuriuose pagal nusistovėjusią tvarką, vyksta Kuopos narių susirinkimai. Susirinkimai, kaip ir visada, įvyks Lietuvių Salėje 7 val. vak. Kitais mėnesiais kuriuose nebus susirinkimų, nariai savo apdraudos mokesčius galės sumokėti Izdo Sekretorei namuose, 9804 Empire Avenue, telefonas MU 1-8966.

Be išvardytų penkių Kuopos narių susirinkimų, bus ruošiami dar parengimai arba pobūviai, Pavašarinis pobūvis gamtoje, pagal

141 St., Cleveland, Ohio 44110. LB II apyl. v-ba

• The Cleveland Trust Co., sparčiai besiplečias Clevelando bankas, šią vasarą yra Cleveland Indians beisbolo transliacijų per televiziją sponsorium.

Balandžio 18 d. bankas turės jo 76 skyriaus atidarymo iškilmės River Plaza, Center Ridge Rd. Sekantis po to skyrius bus atidarytas naujame Erieview Plaza dangoraižyje.

nutarimą, įvyks sekmadienį, birželio 28 d. su vaišėmis. Pelnas numatomas paskirti Čiurlionio Meno Ansamblio ir Šv. Jurgio Parapijos bažnyčios chorų dalyvių kelonei į Lietuvių Dainų Šventę, įvykstančią Pasaulinės Parodos New Yorke metu, apmokėti. Šio susirinkimo tikslus laikas ir vieta bus pranešta vėliau.

• Geras vienos šeimos namas arti Noble Rd. ir Euclid Ave. 4 miegamieji: 3 ant 2-ro aukšto ir vienas ant 3-čio. Gazo pečius, 2 automobilių garažas. Tik \$13,900.

ŠIRVAITIS
Wm. T. Byrne Real Estate
1535 Hayden Ave.
Istaiga — MU 1-6100;
namai — KE 1-4080

Visais apdraudos reikalais kreipkitės į vieną iš seniausių apdraudos įstaigų Clevelande.
Mūsų "Stock Casualty Co's" duoda 15-25% nuolaidos geriams mašinų vairuotojams.

ATSTOVAS
VYT. SENKUS
WO 1-6820
M. A. SCHNEIDER CO.
2710 Lorain Ave.,
Cleveland, Ohio

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

KOVO 22 D. Vysk. Valančiaus lituanistinė mokykla rengia pietus Šv. Jurgio parapijos salėje.

BALANDŽIO 4 D. Lit. Vysk. M. Valančiaus mokyklos metinis balius, Šv. Jurgio parapijos salėje.

BALANDŽIO 11 D. Pilėnų skautų tunto balius - koncertas Šv. Jurgio parapijos salėje.

BALANDŽIO 18 D. Naujos Parapijos salėje Velbasio baletu studijos spektaklis.

BALANDŽIO 18 D. Ohio Lietuvių Gydytojų d-jos susirinkimas Čiurlionio namuose.

BALANDŽIO 25 D. Baltijos Aidų radijo vakaras Šv. Jurgio parapijos salėje.

BALANDŽIO 26 D. dailininko Br. Murino kūrinių paroda Čiurlionio namuose. Paroda bus atidaryta iki gegužės 2 d.

GEGUŽĖS 3 D. Šv. Jurgio parapijos klebono kun. B. Ivanausko 25 metų kunigystės sukakties progą pagerbimas-banketas, Šv. Jurgio parapijos salėje.

GEGUŽĖS 9 D. Dainavos stovyklos globos komiteto parengimas Šv. Jurgio parapijos salėje.

GEGUŽĖS 16 D. J. Puodžiūno ir V. Karosaitės baletu koncertas Slovėnų Auditorijoje.

GEGUŽĖS 17 D. Šv. Kazimiero Lituanistinės mokyklos mokslo metų užbaigimas Naujosios Parapijos salėje.

GEGUŽĖS 24 D. Kun. klebono J. Angelaičio 30 m. kunigystės pagerbimas - banketas Naujos Parapijos salėje.

BIRŽELIO 6 D. įvykstančios dainų šventės repertuaro koncertas - banketas Šv. Jurgio parapijos salėje.

BIRŽELIO 22 D. Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos gegužinė.

BIRŽELIO 27 D. sportininkų vakaras Pabaltijo žaidynių progą Slovenian Auditorium.

LIEPOS 18 D. Riviera Country Club salėje įvyksta Tėvynės Garbų radijo valandėlės 15-os metų sukakties balius.

LAPKRIČIO 26-29 D. Amerikos ir Kanados Ateitininkų Sen draugijų suvažiavimas.

KALBOS KERTELĖ

STEPAS VYKINTAS

FRENKELIO "ETIMOLOGINIS LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAS"

Ernstas Frenkelis (vok. Ernst Fraenkel, g. 1881 m.) yra žinomas vokiečių kalbininkas. Jis yra klasikinės filologijos, slavistikos ir baltistikos specialistas. Nemaža jo mokslinių darbų gildio baltų, o ypač lietuvių kalbines problemas, pvz: Syntax der litauischen. Postpositionen und Praepositionen 1929, Der Stand der Erforschung des Litauischen im Wilnagebiet (Baltos - slavica II, 1936), Sprachliche besonders syntaktische Untersuchungen des kalvinistischen lit. Katechismus des Malchier Pietkiewicz von 1598, Die baltischen Sprachen, ihre Beziehungen zu einander und zu idg. Schwesteridiomen 1950. Didžiausias prof. dr. E. Frenkelio palikimas mūsų kalbai yra jo "Litauisches Etymologisches Woerterbuch", kurį leidžia atskirais sąsiuviniais Carl Winter - Universitaetsverlag - Heidelberg, Vandenhoeck - Ruprecht-Goettingen. Iki šiol yra išėję 14 sąsiuvinų, 1120 puslapių, kur etimologiškai yra išnagrinėti žodžiai iki trečios. Gaila, kad šis žymus baltistas, kartu ir lituanistas prieš keletą metų pasimirė. Jo darbą tęsia Annemarie Slupski, Erich Homann ir

Eberhard Tangl.

Kalbant apie šį etimologinį žodyną, tenka pabrėžti, kad žodyno srityje mes esame tikri skurdeivės. Skaitydami senųjų ir naujų rašytojų raštus, kartais mes užtikame tokių retų žodžių, kurių jokie lietuvių kalbos žodyne nėra. Kartais mūsų žodynuose žodžiai yra netiksliai, blogai paaiškinti, nepažymėti tiksliai kirčiškai, nemaža rašybos klaidų etc. Todėl kiekvienas šioje srityje naujai pasirodęs darbas yra nuostabi sėkmė. Juo labiau, kad svetimtautis mokslininkas paaukojo tiek daug laiko ir energijos lietuvių kalbos etimologijai tirti.

Žodyno autorius pratarmėje nurodo visus šaltinius, kuriais jis naudojosi. Iš gausių šaltinių matyti, kad prof. E. Frenkelis buvo gerai išstudijavęs mūsų kalbą, jos istoriją, visus senuosius literatūrinius ir kalbinius raštus. Be to, jis mokėjo gausybę kitų kalbų: indų, graikų, lotynų, rusų, lenkų ir kt. Jis taip pat laisvai kalbėjo lietuviškai, mokėjo prūsų ir latvių kalbas. Taigi, jis galėjo lietuvių kalbos žodžius tiksliai palyginti su kitų kalbų žodžiais.

Tačiau, nežinot, jo didelės kalbinės erudicijos, prof. E. Frenkelis negalėjo aprėpti visos mūsų kalbos duomenų. Šiame žodyne jis daugiausia palietė senosios mūsų kalbos žodžius. Todėl jis aiškina tokių žodžių etimologiją, kurie mūsų kalboje visai yra išnykę, pvz: adyna (valanda), alasas (triukšmas), apie-ra (auka), asaba (asmuo), bagotas (turtingas), bagotyrius (turtuolis) čėsas (laikas), tancius (šokis), tarba (krepšys), tašė (rankinukas) etc. Tokių etimologiškai Frenkelio aiškinamų barbarizmų galėčiau išrašyti beveik pusę žodyno. Šie žodžiai mums jau yra mirę, ir jų etimologiją aiškinti yra bergždžias darbas. Geriau būtų buvę, jei prof. E. Frenkelis ir jo palikuonys būtų įtraukę į šį žodyną visus dabartinės kalbos žodžius ir jų etimologiją išaiškinę. Žinoma, iš svetimtautinių kalbininkų mes negalime norėti tai, ką turėtų atlikti savi kalbininkai.

Norėdami pažinti prof. E. Frenkelio darbo metodą, paimkime žodžio abriną etimologinį aiškinimą. Ką reiškia šis žodis? "Dabartinės lietuvių kalbos žodynas" taip paaiškina šį žodį: "abriną (3b) žem. iš stačio medžio išskobtas indelis su antvožu tu sviestui, varškei įsidedi". Prof. E. Frenkelis rašo: "abriną -- Butterbuechse, Buttertopf" (ang. butter-dish), Boga RFV 6, 234 nennt noch abré, lett. abra "Baktrog", preuss. aboros "Raufe" (voc. 228), s. aber Endzeln SV 135, der das preuss. Wort zweifelnd mit lit. abara "Hofraum" aus poln. obora zusammenstellt. Nach Petersen Kenn. 34 zu al. ambarisa "Bratpfanne", ir uibne "kleines Trinkgefäß", lat. obba "grosses Gefäß mit Boden". Fraglich. Kaip matome, abriną yra senas baltų žodis, turįs ryšius su prūsų ir latvių kalbų žodžiais. Tik abré reiškia gėda duonai maišyti, lovį misai teikti arba mėsai sudyti.

Arba paimkime kitą žodį -- treškė. Prof. E. Frenkelis patiekia tris žodžio prasmes: treškė 1. Gartenerdbeere (s. Boga KS 294), Heidel-, Schwarz-, Preiselbere (Nesselmann 113, Kurschat, Sereiskis). Zu treškėti und ebenso gebildet wie braskė (s.d.) Gartenerdbeere zu sein (s. dazu Brueckner KZ 43, 308, Wb 578, zuletzt Verf. KZ 471,33) treškė 2. alte Frau usw., s.s.v. treškėti. Treškė 3. (Oel) presse, s.s.v. traškyti. Lietuvių kalbos vadovas tokio žodžio visai nepažymi, o nurodo trešne: trešnė-ės 2 (lot. -l.), vaismedis (prunus avium).

Kas domisi lietuvių kalbos etimologija, apskritai, kas norėtų praplėsti savo kalbinį akiratį, tam patartina įsigyti šį vertingą prof. E. Frenkelio etimologinį žodyną. Kalbininkams gi čia tikras žinių aruodas, kuris, be abejo, reikės išvalyti nuo senienų ir barbarizmų.

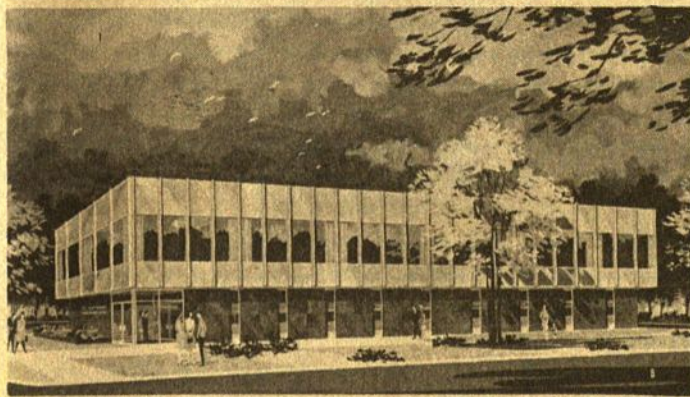
DIVIDENDUS MOKAME KAS 90 DIENŲ!

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

PINIGAI PADĖTI IKI KIEKVIENO MĖNESIO 15-TOS DIENOS. NĖS DIVIDENDŲ NUO PIRMOS MĖNESIO DIENOS.

4 1/2% PRISIŪSIME DIVIDENDUS KAS 90 DIENŲ ANT INVESTAVIMŲ.

ŠIAS SĄSKAITAS YPATINGAI REKOMENDUOJAME PENSIONIERIAMS, KURIEM PROCENTAI YRA SVARBU GAUTI DAŽIAU, NĖS IŠ TO PRAGYVENA.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ IR KITUS KRASTUS SIUNČIA

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U.S. Department of Justice ir paskelbta U.S. Department of Commerce

Cosmos Parcel Express Corp.

3212 So. Halsted St., Chicago, Ill., 60608
Tel. CA 5-1864 ir WA 5-2737

IR

Marquette Gift Parcel Service

2439 W. 69 St., Chicago, Ill., 60629

Tel. WA 5-2737 ir 225-1864

Didelis pasirinkimas medžiagų ir visų kitų siuntiniams tinkamų prekių žemesnėmis negu kitur kainomis. Prieš sudarydami siuntinius, patikrinkite mūsų kainas.

Istaigos vedėjai: EDV. ŽUKAUSKAS IR VYT. ŽUKAUSKAS Abiejuose skyriuose galima užsakyti maisto siuntinius iš Danijos, taip pat akordeonus, siuvas ir rašomas mašinas iš Europos ir įvairias prekes, net šaldytuvus ir automobilius iš SSSR sandėlių.

LAISVĖS KOVŲ DAINAS

išleistas Lietuvos Nepriklausomybės Fondo, dabar galite įsigyti per Dirvą už 5 dolerius

Likutis to leidinio, kuris iki šiol buvo įteikiamas aukojusiems LNF po 10 dol., galima įsigyti užsiskaitant per Dirvą ir atsiantus 5 dolerius.

Ši išimtinė teisė įplatinti leidinio likutį įgyta Dirvos leidėjams susitarus su Lietuvos Nepriklausomybės Fondo Valdyba.

Likęs tos knygos kiekis yra nedidelis, tad paskubėkite ją įsigyti sau ar padovanoti draugams.

Užpildykite žemiau dedamą atkarpą ir, prisiuntę 5 dol., tuojau gausite LAISVĖS KOVŲ DAINAS

Prašau išsiųsti LAISVĖS KOVŲ DAINAS:

Pavardė ir vardas.....

Adresas.....

Priedų: čekis \$.....

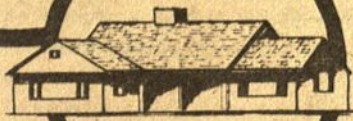
Naturally
SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS

INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

Pats skaityk ir kitus
ragink prenumeruoti
DIRVĄ

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• **Kongresmanas Charles S. Joelson** (D. — N. J.), neseniai įnešęs naują rezoliuciją (H. Con. Res. 269) Lietuvos laisvinimo reikalu. Jo distriktas (8th Congressional District — New Jersey) apima Paterson (N. J.) miestą ir aplinkines vietas. Rezoliucijos įnešimo reikalą į kongresmaną Joelson buvo kreipėsi kun. V. Dabušis, Paterson šv. Kazimiero lietuvių parapijos vikaras.

ŠVEICARIJOJ MIRĖ KLARA ŠEPETIENĖ

Vasario 1 d. Weesen, Šveicarijoje, mirė Klara Šepetienė, sulaukusi beveik 84 metų amžiaus. Vėlonė buvo žinoma evangelikų reformatų kunigo Jono Šepetio, mirusio 1942 metais Lodzėje, našlė. Gimusi 1879 m. vasario 4 d. Vecaucėje, Kurše, ji 1900 m. susituokė su kun. Jonu Šepetiu. Ilgus metus išgyvenusi Švobiškyje, kur kun. Šepetys buvo evangelikų reformatų klebonas, Klara Šepetienė greit sulietuvėjo ir kartu su vyru gyvai dalyvavo lietuviškame gyvenime, ypač tikybiniame bare. Kaip žinoma, kun. Šepetys leido pirmąjį evang. reformatų laikraštį "Pasiuntinys", kuriame ir Klara Šepetienė veikė bendradarbiavo. Pirmojo pasaulinio karo metu abu Šepetiai mokytojo Martyno Yčo gimnazijoje Voroneže, kur ji dėstė vokiečių kalbą. Ji parašė kelis vadovėlius gimnazijos kursui. Po karo Šepetiai apsigyveno Vilniuje, kur abu prisidėjo prie lietuviškos veiklos. Kun. Šepetys buvo Vilniaus distrikto superintendentas.

Po antrojo pasaulinio karo, mirus jos vyrui, Klara Šepetienė pateko Šveicariją, kur 1951 m. buvo apgyvendinta evangelikų pabėgėlių namuose "Pelikan" Weesen, Saint-Gallen kantone. Čia ją keli kartus aplankiau. Tuose pat namuose buvo radęs prieglaudą ir prof. dr. Povilas Jakubėnas, Lietuvos evang. reformatų gen. superintendentas, miręs 1953 m.

A. a. Klara Šepetienė iki amžiaus galo gyvai domėjosi lietuvių visuomenės reikalais. Ją lankydami, visada gerėdavusi jos šviesiu protu ir nuostabia atmintimi. Ji iš savo kuklių išteklių iki paskutinių dienų dosniai rėmė lietuviškus reikalus.

Vasario 4 d. Klara Šepetienė buvo palaidota Weeseno kapinėse. Idiliško Waleno ežero pakrantėje surado prieglobstį du įžymūs Lietuvos evangelikų reformatų veikėjai: kun. prof. dr. Povilas Jakubėnas ir kunigo Jono Šepetio našlė Klara Šepetienė.

A. Gerutis

• **A. L. T. Sąjungos** Chicago skyrius paaugojo 15 dol. Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Sąjungai, vietoj gėlių ir užuojautos, mirus pulk. J. Variakojui.

• **LB Chicago apygardoje** jau baigiamos sudaryti rinkiminės komisijos Ketvirtajai LB tarybai rinkti. Apygardinė rinkiminė komisija laukia į tarybą kandidatų pasiūlymų iki kovo 31 d. Informacijos rinkimų reikalais teikiamos telefonais: HE 4-1979 (nuo 10 val. ryto iki 2 val. p. p.), 434-3675 ir CL 4-2139 vakarais.

• **LB Chicago apygardos** valdyba pagal priimtą metinį darbų planą, pradėjo uždavinius vykdyti. Gegužės 24-jai gautas Bučo daržas pavasario liuanistinių mokyklų šventei, spalio 10-tai dienai — solidarumo vakarienei Keymans Club salė ir rugsėjo 8-ios minėjimui — Jaunimo Centras. Union Pier numatyta vėžių balius liepos 4-tą dieną. Taip pat, ruošiamasi birželinį įvykių minėjimui ir aktyviai dirbama, kad tarybos rinkimuose balsuotų didesnis skaičius lietuvių.

• **Lietuvių Fondo** valdyba išsiuntinėjo apie 400 laiškų lietuviams kviesdama stoti į Fondą, kartu nurodydama tokios finansinės institucijos reikšmę mūsų išeivijos gyvenime.

PAMINĖJO MIRUSĮ INŽ. A. MAČIŪNĄ

Velionis A. Mačiūnas

Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos New Yorko Skyriaus metiniame susirinkime kovo m. 6 d. buvo gražiai paminėta vieno iš steigėjų ir buv. pirmininko dipl. inž. Aleksandro Mačiūno 10 metų mirties sukaktis. Inžinieriai Ant. Novickis ir Vac. Birutis savo kalbose vaiždžiai apibūdino Aleksandro Mačiūno praeitį — jo jaunystės dienas, kovas partizanų eilėse su bermontininkais Šiauliuose, jo studijų laikotarpį Vokietijoje, jo pasižymėjimą sporte, kaip puikų alpinistą. Pagaliau kalbėtojai išskėlė A. Mačiūno kaip elektros inžinieriaus atliktus elektrinių įgainių projektavimo darbus Lietuvoje. Ta pačia proga velionio žmona Leokadija Mačiūnienė prisiminė velionį, kaip puikų vyrą ir tėvą.

Po minėjimo įvyko skyriaus valdybos rinkimai. Į naują valdybą perrinkti pirm. Algirdas Jasaitis, vicepirm. Edvardas Verba, sekr. Saulius Remėza, išd.

Detroito tautinių šokių grupė "Šilainė", vadovaujama G. Gobienės, dažnai pasirodo įvairiuose minėjimuose ir pobuviuose su gražiai išpildomais tautiniais šokiais. Dabar "Šilainė" ruošiasi savo vakarui, kuris įvyks gegužės 16 d. Detroito, Graikų Ortodoksų salėje. Tikimasi, kad Detroito ir apylinkių lietuviai gausiai atsilankys, tuo paremdami šokėjų kelionę į New Yorką, kur jie dalyvaus Lietuvių Dienos programoje.

BOSTON

• **Valentino Kojelienės**, koloratūrinio soprano koncertas įvyks š. m. kovo mėn. 22 d., 3 val. 30 min. p. p. Bostono Jordan Hall koncertinėje salėje.

Programoje girdėsime Brahms, Schuberto, Debussy, Duparc, Boito, Respighi, Hagemano, Žilevičiaus ir Banaičio kompozicijas.

Koncertą ruošia žinoma amerikiečių agentūra. Bostono lietuviams bus puiki proga pasigrožėti šiuo koncertu ir į jį atsivesti savo draugus amerikiečius.

Didžiųjų laikraščių muzikos kritikai labai palankiai įvertino mūsų solistės koncertus New Yorke, Chicagoje ir kituose miestuose.

Bilietus galima gauti arba iš anksto užsisakyti: Jordan Hall Box office, 30 Gainsboro St., Boston 15,

PAGERBĖ E. GIMBUTIENĖ

Bostono Moterų Klubas savo tarpe turi vieną iš garbingų Lietuvos moterų, prisidėjusių prie Nepriklausomos Tėvynės atstatymo darbų, Elena Gimbutienė, kuriai š. m. sausio mėn. suėjo 70 metų amžiaus. Moterų klubo valdyba, norėdama pagerbti savo garbingąją narę, sušaukė vasario mėn. 23 d. narių susirinkimą, kad galėtų plačiau supažindinti visas su suaktyvininkės asmenybe bei jos nuveiktais darbais. Susirinkimo pirmininkė agr. R. Petronienė savo įvedamajam žo-

Antanas Mačiūnis ir vald. nariu Tadas Jasaitis, Skyrius iš buvusio baltaus pelno paaugojo: \$25 Vasario 16 gimnazijai, \$25 Lituos žurnalui, \$25 Techn. Žodžiui, \$50 prof. Kaminskui, \$25 Balfui ir \$50 Pasaulinės Parodos Liet. Komitetui.

Naujoji valdyba yra užsibrėžusi ir kitais metais surengti inžinierių ir Architektų balių New Yorke.

Bostone neseniai susiorganizavęs vyrų sektetas, vadovaujamas komp. Julius Gaidelis, rimtai ruošiasi pasirodyti Lapinių rengiamame Bostone per Velykas "Kačiukų Vakare".

R. Briškaus nuotrauka

JAV Lietuvių Bendruomenės IV Tarybos rinkimai

Tarybos rinkimai įvyks, 1964 m. gegužės 9-10 d. Rinkimai vydomi rinkiminėmis apygardomis.

Sudarytos LB IV-sios tarybos rinkimams praversti apygardų rinkimų komisijos šių sudėčių:

I-sios (vakarų) apygardos: Dabšys Aleksandras (pirm.), Prišmantas Kazimieras (vicepirm.), Jodelė Julius (vicepirm.), Navickienė Dalia (sekr.) ir Gylis Juozas (narys). Komisijos adresas: Dabšys A., 3517 Crestmont Ave., Los Angeles, Calif. 90026. Tel. NO 5-0566.

II-sios (Chicago) apygardos: Šiaučūnas Stasys (pirm.), Bertas Šius Jonas, Ročkenė G., Kazėnas G., Pečiulis J., Regis Algis, Vidmantas Stasys ir Daunys Stasys. Rinkiminės komisijos adresas: St. Šiaučūnas, 2511 West 69th St., Chicago 60629, Illinois. Tel. HE 4-1979.

dij išskėlė E. Gimbutienės nuopelnus kaip agronomės — sėklidinkystės specialistės turėjusios daug reikšmės jaunam besikuriančios Lietuvos ūkiui. Po to buvo E. Vosyliūnienės paskaita, kurioje ji supažindino susirinkimo dalyves su E. Gimbutienės gyvenimu, jos asmenybe bei nuveiktais darbais kultūrinėje — visuomeninėje srity. Sukaktyvininkė ir dabar tebėra gyvos, jaunos dvasios, pilna kūrybingos nuotaikos ir energijos, kurios net jaunuolės galėtų jai pavydėti.

E. Gimbutienė savo žodyj papasakojo, kaip daug moterų yra prisidėjusios prie Nepriklausomos Lietuvos gyvenimo formavimo. Įvairios moterų organizacijos buvo svarbus kultūrinio Lietuvos gyvenimo veiksnys.

Susirinkimo dalyvės ilgą plovimą palydėjo Jubiliatės žodžius ir sustojusios sugiedojo jai ilgiausių metų.

Susirinkimo pabaigoj buvo priimta meninė programėlė ir bendros vaišės, praėjusios labai jaukioj ir pakilioj nuotaikoj.

J.J.

III-sios (vidurio) apygardos: Kaunelienė Stefanija, Čižauskas Pranas, Misiūnas Albertas, Mitkus Jurgis ir Šadeika Česas. Komisijos adresas: A. Misiūnas, 1985 Scott St., Detroit 9, Mich.

IV-sios (Hartfordo) apygardos: Guntulis Justinas (pirm.), Nenortas Vaclovas, Strazdas Zigmantas ir Sereika Tomas. Komisijos adresas: J. Guntulis, 7 Kimberly Rd., West Hartford, Connecticut.

V-sios (rytinės) apygardos: rinkimų komisija sudaryta iš New Yorko ir New Jersey LB apygardų atstovų: Norvila Kostas, Mačeka Antanas, Klaunė Jurgis, Mačionis Antanas ir Astrauskas Valdemaras. Komisijos adresas: K. Norvila, 19 Chesnut St., Brooklyn 8, N.Y.

RINKIMAI

LB Tarybą renka JAV lietuviai ne jaunesni kaip 18 metų amžiaus ir registruoti LB apylinkėse.

Iki šiol įsiregistravimas buvo siejamas su tautinio solidarumo įnašų mokėjimu. Šiuose rinkimuose tautinio solidarumo įnašų nemokėjimas neatima teisės dalyvauti rinkimuose.

Renkamasis LB Tarybos narių skaičius yra 31. Būti renkami LB Tarybą turi teisę kiekvienas

DETROIT

BALFO PARENGIMAS

Detroito Balfio skyrius, sielkdamas padėti savo tautiečiams, atsidūrusiems nedatekluije dėl ligos ar senatvės, balandžio 4 dieną 7:30 v.v. Lietuvių Namuose rengia vakarą.

Dramos Mėgėjų Sambūris, vadovaujamas Z. Arlauskaitės — Mikšienės, vaidins žymaus švedų rašytojo A. Strindbergo dramą — Tėvas, Premjeros pasirodymas po Velykų detroitiečiams ir Windsoriečiams bus didelė palaima.

Po vaidinimo veiks puikus bufetas, gros Petrausko vadovaujamas Atžalyno orkestras. Bus puiki proga atsigaivinti ir kartu paremti šalpos darbus.

A. Musteikis

įtrauktas į apylinkės rinkimų sąrašą.

Kandidatais negali būti rinkimų komisijos nariai. Kandidatų sąrašą rinkiminės apygardos rinkiminei komisijai gali siūlyti ne mažiau kaip 10 rinkimų grupė, ir atskiru sąrašu gali būti pasiūlyta ne daugiau kaip 7 kandidatai.

KANDIDATŲ SĄRAŠE:

a) nurodoma, kad tai yra kandidatų sąrašas JAV LB IV-sios Tarybos rinkimams.

b) prašoma kandidato pavardę, vardas, amžius, profesija ir adresas.

c) nurodoma apylinkė, kurios rinkimų sąraše kandidatas yra įtrauktas.

d) pridedamas arba pažymimas kandidato sutikimas būti renkamu.

e) duodami kandidatų siūlytojų vardai, pavardės ir adresai, pasiūlyti jų pačių parašais.

f) nurodomas sąrašo įgalotinis susižinojimo reikalui. Kandidatų sąrašai rinkiminių apygardų rinkimų komisijoms teikiami ne vėliau kaip iki 1964 m. kovo mėn. 31 dienos (pašto antspaudu data). Tas pats asmuo kandidatu tegali būti siūlomas tik viename sąraše ir savo gyvenamoj rinkiminėj apygardoj.

Kandidatų sąrašai su trūkumais grąžinami jų įgalotiniams pataisyti, tati jie turi atlikti per 7 dienas nuo sąrašo grąžinimo dienos.

Sąrašas negautas atgal, laikomas atsiimtu, o gautas pavėluotai arba su nepašalintais trūkumais — atmetamas.

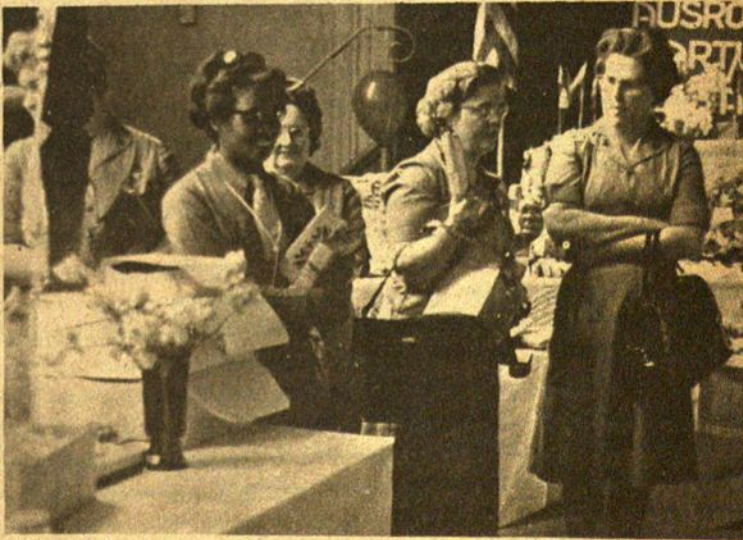
Visas LB apylinkių valdybas prašome sudaryti apylinkių rinkimų komisijas iki 1964 m. kovo 15 d., ir jų sąstatus bei adresus pranešti Centro valdybai.

JAV LB Centro valdyba

Los Angeles Lietuvių Dailių Menų Klubo kovo 7 d. įvykusiame susirinkime nare buvo priimta dr. Marija Gimbutienė. Į susirinkimą atsilankė ir latvių rašytojas A. Eglitis, kuris čia kalbasi su mūsų bendradarbiu Broniu Raila (dešinėje). Susirinkimas įvyko rašytojo Alg. Gustaičio namuose.

L. Kančausko nuotrauka

Chicagoj suruoštos Kaziuko mugės dirbiniais buvo nustebinta net Kenos (Afrikos) skautė Agnes Mathieu, kuri apsilankiusi mugėn su Amerikos skautių atstovėm, prisipirko įvairių rankdarbių.

L. Knopfmillerio nuotrauka

Brangiam draugui

A. A.

DR. JULIUI KAUPUI

taip netikėtai palikus mus, šią sunkią nelaimės valandą esame kartu su žmona DALIA, dukra JŪRATE, sūnum ALGIU, broliu ALGIU, tėvais ir artimaisiais čia ir Lietuvoje. Tepadedu Juliaus šviesus atminimas visiems pakelti tokį liūdną atsisveikinimą.

Birutė ir Henrikas Nagiai